

D. a. 39.

Hist.

V. D. 6.

949.
N. 3, 236.

45
Be

1. Virtus
2. Legitari
3. Legitari
4. De rapto
5. De nobilitate
6. De Henrici
7. Virtutes
8. De origine
9. Res Slav
10. Res Meo
11. Origines
12. Principia
13. De Arm
14. Wilhelm
15. ad Henr
16. Res Sue
17. Frederic
18. De nobi
19. Res Pru
20. Genio Hun
21. Virtutes
22. De Hunga
23. Fies. Got
24. De civitat
25. Historia Ep
26. De Ambu
27. De abopto
28. Causa Han

In hoc Volumine continentur.

1. Vita virtuosa sexus foemini ex solis bellis et duellis mulierum. 3. d. d. d.
4. Sagittarii Historia Johannis Frederici I. Electoris Saxonie 1678 Jena
5. Sagittarii Historia antiqua Libere civitatis Norimbergae. Jena
6. De raptu Sabinarum Witteberge 1670.
7. De nobilitate speciatim Franconica. ^{Witteb} 1669
8. De Themistocle Witteberge 1663.
9. Virtutes M. Alexandri potiores. Witteb 1670.
10. De originibus Habsburgico-Austriacis et Hohenzollerano-Brandenburgicis. ^{Witteberge}
11. Res Slavica Witteberge 1670.
12. Res Mecklenburgicae Witt. 1677.
13. Origines Homericae
14. Principium Moresque Ansonii Witt 1676
15. De Arminio
16. Wittekindus Magnus.
17. ad Aeneidos IV. 265.
18. Res Sueo-Gothicae
19. Fredericus III. Sapiens Sax: Elector.
20. De nobilibus iniquibus.
21. Res Prussorum
22. Gentis Hungaricae prima incunabula
23. Virtutes Gustavi M. exemplo illustrat.
24. De Magia inoula
25. Sueo-Gothorum nobilitas in omnem fere Europam derivata.
26. De civitatibus Hansaticis
27. Historia Episcopatus Camminensis
28. De Ambubajis
29. De adopto Pirone
30. Causa Parmenionis in dicta causa trucidati

Pres: Georg Carp:
Kirchmaier.

Pres: Conrad Samuel
Fischerfleischer

31. De obsidione Hierosolymitana ex V. Niff: C. C. Taciti
32. De nudipedalibus Veterum
33. De potulo s. Joannis vulgo D. Jofrauib - Kraut (pres: Thomasio)
34. De antiquissimo more innocentiam suam per Duella probare, deq; hodiernis factis
35. De more, quo Rei olim per Ferrum candens, ardentis unius roq; probantur.
36. De Corcinomantia non Ditt - Luide, siatibe curiosa
37. De Pollice non Ditt - Luide.
38. De Uruma non Luide - Luide.
39. Aletrigomantia s. divinatio cum Gallis gallinaceis peracta.
40. Cataclysmus Thuringiacus vulgo die Wüningisse Dündfluff.
41. Pontius Pilatus ex occasione locorum Taciti et Juide.
42. De Grecia verate.
43. Sagittarii introitus et exitus Salfeldensis
44. De Aquila Romanorum signis.
45. Athenae itemq; inscriptiones Wittenburgenses
- 46.

1 11

Q. D. B. V.

ORIGINES POMERANICAS

publicè
edifferent
**CONRAD SAMUEL
SCHURTZFLEISCH.**

ET
DANIEL TESMARUS,

Stargardiâ Pomeranus.

In Auditorio Majori

Ad diem XXX. Aprilis.

WITTENBERGÆ,

Apud hæredes DANIELIS SCHMATZII, Acad. Typogr.
ANNO clc lcc LXXIII.

I. SCRIPTORES.

Vorum testimonia adferuntur, vel respiciunt illas regiones, quas hodie Pomerani colunt, in quantum à Vandalis, Svevis, ad Gothorum usque limites tenebantur; ubi multo apud me loco sunt Strabo, Pomponius Mela, Plinius major, Tacitus, Ptolomæus: Vel in quantum à Venedis, Vandalorum, Svevorum, Carinorum successoribus habitatae sunt, in quibus cognoscendis excelluit industria Jornandis, cum quo conjungere licet Procopium, Theophylactum Simocattam, quanquam Procopius; ratione eorum, quæ prodidit de Vandalis, adjungendus est primæ classis, eodemque respectu Zosimus; at quatenus memorat de Slavinis, ad alteram pertinet, accedentibus ex medio ævo aliis, quorum fides atque diligentia nulla cujusquam commendatione egent, interque hos sunt Adamus Bremensis, præcipue Helmoldus, post eos ex XIII. Seculo Conradus Urspergensis, Albertus Stadenis, auctor anonymus Ecclesiastici tabularii Bambergensis, cujus apud omnes bene sentientes permagnum momentum est: Witichindus Slavos Wollinenses, Redarios, illiusque in huc parte similis Ditmarus Episcopus sive generatim Slavos, sive speciatim Redariorum quandoque nomine expressos commemorat, nondum in consuetudinem recepto vocabulo Pomeranorum. Vel in quantum, præter Venedos, referunt advenas recentiores, exem-

pli gratia Saxones, quorum historiam omni diligentia
prosequuntur, qui a b Sec. XV. usque ad nostrum res Po-
meranorum sive universè, sive sigillatim quorundam,
aut saltem insigniorum locorum complectuntur.

2. Faciunt insuper ad hoc institutum scriptores
exteri, præsertim Danicarum rerum intelligentes, cu-
jusmodi sunt Jo. Isacius Pontanus, admirandæ vir indu-
striæ, Nicolaus Helvaderus, unde expediamus pleras-
que lites finium regundorum, ex Polonis Prussisqve Ale-
xander Gaguinus, Martinus Polonus, Michovius, Caspar
Schutzius, ex Marchicis non præter rem addentur A. An-
gelus Sruthiomontanus, Entzelius, & similes.

3. Inter Chronica domestica laudem habent
Stetinense, Gryphiswaldense, quorum illud magno-
pere expetunt eruditi, & commutato nomine vocant
Jacobæum, atque eo loco habent, quo non facilè ul-
lum aliud. Neque hic nescimus Pauli Friedebornii, qui
Crantzium & Jobstenium quandoque, ac merito, no-
tat, Chronicon Stetinense, & quod Otto Ramminus scri-
psit ad decus hujus urbis. Ad Stralesundica omnes ner-
vos atque industriam contulit Zacharias Orthus carmi-
ne non inerudito.

4. Ex reliquis, qui huc attulerunt operam, a-
lii aliis magis ingenio, otio, monumentisqve abunda-
runt, inter quos non mediocri laude dignos se præstite-
runt Pomarius, & qui hunc per liberali testimonio lau-
dat sequiturque Cramerus, tum verò præter hos &
pleriqve ante in eo genere amplexi diligentiam sunt
Johannes Pomeranus, vero cognomine Bugenhagi-
us, Petrus Artopæus, ille Zeillero, hic Munstero lauda-
tus editusqve, Valentinus Eickstadius (al. ab Eickstetten)

qvi in recondita rerum tabularumq; sanctorum Pomeraniae notitia facile familiam ducit, Thomas Kanztovius, Joachimus Wedelius, Nicolaus Mareschalcus, quorum annales atque chronica multum curae laborisque cum iudicio suscepti praeseferunt, nec omittendi sunt Joach. Balckius, Melch. Nehelius, Wintherus, quorum iste Chr. rhythmico celebris, hi nomine historiae civilis majorem fructum praebent: demum instar omnium esse potest Johannes Micraelius, qvi quum in reliquis, quae condidit operibus, nomina auctorum, quibus usus est, praetermississet, hic velut sub uno aspectu praecipuos ponit, & annos atque acta pulchre diligenterque contendit.

5: Nec nihil hic assecuti sunt Saxonici scriptores, praesertim Crantzius, Dav. Chytraeus, cumque his in eodem studio versatus est in Svevia Martinus Zeillerus, de Rugis etiam multa eruit Johannes Regkmannus in Chron. Lubecensi.

6. Episcopatus Caminensis, qvi ab eo tempore, quo Pomerania imperio, ipse Pomeraniae olim sine singulari Ordinis imperii jure ac dignitate innexus est, historia constat ex P. Wuja, conf. H. Conringius annot. ad Lampad. p. 311. & Sprenger in Lucern. p. 288.

7. Tabulae Principum stirpis, quae Gryphorum dicitur, sive confecta, sive illustrata sunt a Davide Chytraeo, Hier. Henninges, Ant. Albitzio, unde Duces Pomeraniae descripsit Gualtherius Belga in Chronico Chronicorum Polit. a p. 1064. usque ad 1068. Johanne Engelberto, Jo. Butovio, Mart. Marstallero, Rudol-

pho Diepholdo, curante Henrico Sannemanno, Andr. Hildebrando, Elia Reufnero, Petro Bertio, Gabriele Bucelino, Nicolao Rittershusio, Tobia Wagnero Ph. Jac. Spenero, & id genus aliis, qui tabulas genealogicas reliquerunt.

8. Tabulam Pomeraniæ Geographicam publicâ autoritate composuit Eilhardus Lubinus, perinde ut Prussicam Caspar Hennebergerus, de quo aliàs diximus.

9. Proximum his est, ut tradamus de terræ ingenio atque opibus, quæ ex solo proveniunt, sed quum id jamdudum factum sit ab aliis, nunc satis habeamus nominare Severinum Göbelium, qui de electro, unde post Prussiam Pomerania celebratur, copiosè explanateque disseruit.

10. De actis Pomeraniæ novissimis graviter & egregiè commentatus est Bogislaus Philippus Kemnitz, quippe tabulariis Svedicis & Commentariis Ochsenstirnianis usus, atque ex eo Hermannides & Zeillerus, tum Adolphus Brachelius & Christianus Adolphus Thuldenus, sed uterque interdum studio partium obnoxius, hic verò magis, & rectè à Jo. Loccenio castigatus, ac præterea impar stylo, nequid addam de Jo. Micralio & Jo. Cluvero: reliqua sciri à quolibet, & colligi ex Theatro Europæo possunt.

I. Pom-

Pomerani, quatenus ad memoriam posteritatis pertinent, longis inter Viadrum Vistulamque sedibus positi, a unde hoc nomen adepti sint, b prius causam & modum, quàm quas res gesserint, tradam, tradere autem induxi neque ad invidiam, neque in gratiam gentis.

a *Testes sunt non leues, iique minimè pauci, & studio diligentiaque consecuti, ut plurimum ipsis tribuatur. Jornandes ab seculo VI. scriptor suffragatur, & fidem facit, Venedos, quorum pars Pomerani sunt, ab ortu Vistulae fluminis per immensa spacia venisse, ac frequentissimo numero illic confidisse. Vistula ergo aut est principium, au terminus numerandi Pomeranos: illo modo, qui Jornandis instituto respondet, Slavos cis - Oderanos, hoc trans-Oderanos vocabimus, qui pertinet ad mentem scriptoris scholiorum in Adamum Bremensem, quemque declaravimus in dissertatione de rebus Pruss. Not. ad §. 2. Spectat huc tabula Germania in recensione Ptolomaei Munsteriana. De Procopio, qui eodem seculo prodidit de Slavos, cujusque editio Hoescheliana apud me est, vid. Jo. Matth. à Sudetis. Adamus Bremensis exploratissima vir industria, & magna apud nos auctoritatis Hist. Eccles. l. 1. cap. 13. graviter affirmat, Oddoram vergere in Boream, ac transire per medios*

dios Vinulorum populos donec perveniat ad Ju-
mnem, ubi POMERANOS dividat à Wiltzis.
Eadem verba exscribunt Helmoldus, cujus tamen in
rebus Slavicis insignis opera atque multa cura est, l. 1.
cap. 2. quo de Pomeranis tradit, & Albertus Crantzius
Vandal. l. 2. cap. 19. Credoque hinc factum, quòd O-
dera appelletur ditissimus amnis Slavicae regionis:
ibidem. Sed magis se explicat Helmoldus lib. eod. rer.
Slav. cap. 40. quum refert, Pomeranos habitare in-
ter Oderam & Poloniam. Consentit Daniel Cra-
merus in Chr. Pom. Eccles. l. 1. cap. 1. collat. cum cap. 9.
cujus eruditionem auxit ornavitque David Chytraus,
vir pro merito laudandus, quonquam acerbè nota-
tus ab Everardo Reidano, in parte historiae Batavae.
Conf. Jo. Micraelius in erudito Chronic. Pom. ex quo
observamus 1. Pomeraniam Vandalogo-Gotho-Teuto-
cicam, cujusmodi fuit Pomponij Melæ, Pliniique aeo,
licet nondum sub Pomerania nomine cognita. 2. Vene-
dicam, sive Wendicam, à tempore Fornandis cele-
bratam: 3. Saxoniam, ab advenis Saxonibus ap-
pellatam. Ut rectè existimet Martinus Zeillerus in
descript. ducat. Verd. p. 552. non Wendos, sed Wan-
dalos primùm habitasse has oras, tamen si Crantzius u-
trosque identidem confundit, ut ostendisse nos cogi-
tamus, cum edissereremus res Slavicas. Ac utinam
eo melius expedivisset hæc Jo. Henr. Alstedius Chro-
nolog. p. mib. 208.

bPe-

B Petrus Artopæus arbitratur in descriptione
Pomer. vocabulum esse Wendicæ originis: Pomerania,
inquit, ad mare Balticum sita, à primis cultoribus
patria lingua, hoc est, Vandalica, Pomorzi appel-
lata. Sed perperam hic commutat rationes Vanda-
lica & Venedicæ lingvæ, si, ut exponit Johannes
Ravv Wetteranus in Cosmograph. descript. Pome-
ran. p. 484. more Kranziano loquitur Artopæus. Ne
nunc addam, non ferendum esse, quòd Vandalos eâ
significatione, qua Venedos per errorem interpreta-
tur vulgus, indigenas, sive Aborigines ipse nomi-
net, eò quòd nemo sit, qui non intelligat, Venedos ad-
venas nominandos fuisse. Chronicon Cario-Peuceri-
anum l. 4. p. 413. ratione derivandi Germanicâ asse-
qui hoc studet, confirmatquè Pomeranos quasi ma-
ris accolos dictos esse. Amplectiturque hanc sen-
tentiam inter alios David Chytræus in Vandal. p. 4. nec
quicquã impedit, ut sequamur. Sunt tamẽ, qui malint
à situ littorali, quem exprimit vet. Saxon. Marsch,
ita cognominatos. Eò conf. Rein. Reineccius in histor. de
Wiperto, Fournier Geograph. l. 3. c. 11. & Jo. Micræl. in
Chr. Pom. Quod reliquũ est, nomen Pomeranorũ nus-
quam mihi obvium est ante sec. XI. Witechindus Cor-
bejensis annal. Sax. 1. Detmarus Merseburgensis me-
minerunt Redariorum, qui tractum, ubi hodie Star-
gardia est, incoluerunt: nec contra me sentit Kran-
zianus Vandal. l. 3. cap. 4. qui Rethram, quam Adamus

B

Bre-

Bremensis l. 2. cap. 11. sedem superstitionis impiique
cultus idoli Radegast nuncupat, Stargardiam expo-
nit. De Karolovingico ævo omnis posteritas in mani-
bus habet chronica, annales, diplomata, in quibus
nil est invenire de vocabulo Pomeranorū: Occurrunt
Abotriti, Sorabi, Hevelli, Wilzi, cumque his Smet-
dingi, siue Simeldingi & Linoves, seu Linones, A. Franc.
Pith. ad A. 808. & scriptor Vita Kar. M. p. 271. Suur-
bi, ib. p. 255. sed de Pomeranis nil scio, quod occurrat.
Neque est, cur aliter existimem de seculo, quod pro-
ximum est, nisi tamen omnis cura, quæ in hoc execu-
tando usus sum, me fallit: fulcitque sententiam hanc,
quod Pomerania insignior portio Slavania usque ad
Penem fl. dicta sit, Alb. Stad. ad A. 971. idem ad A. 984.
Winulos memorat, quorum primos vocat Pomeranos
suâ ætate Helmoldus l. 1. cap. 2. Nec multò post Slavos
subjicit Stadenfis, altum verò ibi silentium est de Po-
meranis. Quod minimè graviter ferendum est, si-
quidem id subinde in aliis gentibus, & quæ ab una
stirpe descendunt, usu venire cognitum habeamus.
Damus Alberto Wijakio Kojalovitzio eos, qui olim
Alani dicti sunt, nunc dici Lituanos: nil tamen in hoc
genere neque vetustati, neque laudi gentis decessit, si
multo recentius, atque opinatur Kojalovicz, nomen
hoc asseramus: planè ut nec Polonorum modestiæ displi-
cere potest, quod seriùs cæperit vocabulum hoc, quan-
quam non ignoro, aliquos vehementer laborare, quo
Lycophronis Strabonisque πόλας exponantur hodie,
qui

qui Polonorum nomen ferunt: Georg. Hornius prafat.
ad lector. super Boxbornii origines Gallic. Id saltem
extra controverfiam est, POLONORUM, quatenus
hoc modo exprefforum, nomen effe faltem mediæ ævi:
vid. Lineamenta Sarmatica noftra edit. noviff. De vo-
cabulo Slavorum, de quo aliàs pronuncia vimus, vid.
Alex. Guagvinus Sarmat. Europ. At verò non atti-
net hac declarari magis, qui non dubitemus ampli-
ùs, fub tempus Henrici IV. Imp. invaluiſſe hoc nomen,
& Sec. XII. uſu magis tritum ad poſteros dimanaffe.
Theodorus Engelhuſius Chronic. p. 169. ante Rujani-
am (rectiùs Rugiam) item Vandaliã dictã fuiſſe
admonet, ſed explanatius loqui debuit, & diſcernere
migrationes, quibus commutatio nominum inducta
eſt. Fornandis Thurcilingos Wolfg. Lazius inter-
pretatur Rugos, de migrat. l. 9. p. 643. Verùm non
exquiſitè, quia Fornandes Rugos & Thurcilingos di-
ſtinguit lib. de ſucceſſ. regnor. Convenit mihi tamen
cum Lazio in ea parte, qua ſpectatur una atque ea-
dem Teutonica origo, neque abnuo ſocietate migratio-
nis innui propinquitatem finium: Fornand. d. lib. p. 59.
De Rugis liquet ex Tacito de M. G. 43. De Thurcilin-
gis colligitur ex Fornande, quos tamen cum Thurin-
gis non licet confundere, quùm Fornandes jam tunc
ſuo ævo hos ab ſe invicem diſtinguat, vid. de reb.
Get. p. 142. Vocabulum Herulorum evoluit in anna-
libus Nicolaus Mareſchalculus. Pometia, cuius memi-

ait Marianus Scotus l. i. et at. 5. p. 129. cum nostra Pomerania nil commune habet.

2. Non quæram longius, quod scribere institui, & spectabo imprimis mores, quibus composuerunt vitam, simplices quidem, & ideo procul fraude, (c) ac planè tales, ut neque odio facile, nec ambitione laborarent, præterea ita probi ingenuique essent, ut posteris quoque inveterata harum virtutum opinio verterit in laudem, hosque etiamnum incitet exemplo, quum videant, quam imitandi viam atque rationem à majoribus acceperint, præsertim in eo laudis genere, quod ad servandam fidem, ac præstanda hospitibus officia spectat.

(c) *Cum varia testimonia oculis contemplor, tum præcipuè illud Helmoldi, cuius est insigne iudicium, est gravis in hanc rem sententia est, rer. Slav. l. i. cap. 2. qui tantum honorem atque ornamenta Pomeranis tribuit, ut quis suspicari possit, falsis laudibus ornare voluisse. Moribus, inquit, & hospitalitate nulla gens honestior, aut benignior potuit inveniri. Quod de moribus dicit, vix est, ut existimem, pertinere ad omnes morum virtutes. Extat scriptor antiquus, est fide dignus testis, qui comprobat, Julini, quod celebre olim hujus gentis oppidum fuit, cives crudeles atque barbaros fuisse. Neque id tantum de Julinensibus, sed etiam de Pomeranis veteribus, non dicam*

dicam in univ^{er}sum, sed generatim tamen & sine ad-
jectione affirmant tabula Ecclesiastica Bambergens-
es, quarum autoritas multum apud me valet, & vel
eo argumento probatur quam maxime, quod Otto
Episcopus Bambergensis morum gentis optime consci-
us, & sacrorum ibidem faustissimus praeo, iis mate-
riam suppeditaverit, de quo vid. Conradus Ursper-
gens. ad A. 1024. edit. Argentorat. Abb. Stad. ad AC.
1118. At qui vero iis continentur sequentia: adiit (Ot-
to Ep.) gentem Pomeranorum, gentem trucem,
gentem amaram, & idololatricam, quibus pro lege
est capitum sensualitas, & religionis horror. Conf.
Cramerus l. 1. cap. 14. Caeterum quod hospitalitatem
concernit, praclare cognitum habeo, communem
hanc cum Germanis laudem habuisse, de quibus est
apud Julium Caesarem de bell. Gallic. l. 6. & Tacitum
de M. G. cap. 21. Ut hoc indicium sit, Helmoldum eas
virtutes, quae inter ceteras quasi familiam ducunt,
attingere hic, & in populo alioquin natione & vita in-
signiter barbaro significantius exprimere voluisse, cu-
jusmodi tradit hospitalitatem, benignitatem, & quae
cum his cognationem habent, fidem, ac veracitatem,
quarum sicut egregium apud ipsos studium fuit, ita ae-
quum erat, eo respectu laudari, tametsi, in quantum
crudeles memorantur, justam apud alios reprehen-
sionem incurrant.

B 3)

Cum

3. Cum sacra facerent, usque eò religione
(d) tacti animi erant, ut numina, quæ supersticio
fixerat, semper vocarent in partem, quærentq;
oraculis rerum gerendarum auctores: abs Rade-
gasto (e) precabantur victorias, errore antiquo,
& ad Obotritos quoq;, qui nunc Mecklenburgici di-
cuntur, perlato: Zuantevithi opem invocabant
Rugi, (f) ac si aut imminentis periculi sensus esset,
aut petendum auspiciam foret, responsum ab eo
certissimum, & ad omen futurorum pertinens
expectabant, nullo neque solenni omisso, neque
ceremoniis neglectis, quibus hunc placarent, quo-
que major veneratio esset, cæsam ex sanguine
Christiano victimam, offerebant, ut una opera &
litarent impio simulacro, & odium saturarent in
Christianos. De Wolgastensibus (g) quorum in
parte cultus comperta obstinatio est, traditur, He-
rovietum Barovietumque habuisse, quos divinis
honoribus afficerent, atque eorum benignitate om-
nia consequi posse se, speravisse, alterique bel-
lorum, alteri opum commerciorumque curam
tribuisse.

(d) *Nefas erat, vel prope ambitum fanorum,
quæ inauguratò publicis religionibus ceremoniisque
condita erant, moliri aliquid temere, aut facere præ-
ter decorum solennis, quod ibi peragebatur, sacri.
Apertè Helmoldus, mira reverentia circa fani dili-
genti-*

gentiam affecti sunt, & paulò post, nequē ambitum,
inquit, sani vel in hostibus temerari patiuntur : l. 1.
cap. 52. Exemplo est Bernhardus Eremita Hispanus,
qui quòd impii ritus Pomeranorum indignatione in-
census, securi verberaret templi ararumque postes,
duriter habitus, fustibusq; pane contusus, agrè vitam
fugà servavit. Cramerus lib. 1. cap. 11. Ignominio-
sissimum supplicii, quo secta religionisque sua ad-
versarios mulctabant, genus fuit crux, cui affigeban-
tur Christiani, ut miserabili funestoq; spectaculo
referrent Christum, autorem sui nominis, cui id pro-
bro datum esse, facile intelligamus ex Helmoldo, loc.
all. Propterea Otto Episcopus Bambergensis ex Pome-
rania redux, Pomeranos vocavit barbaros, truces,
idololatrias, Christi hostes, memor laboris, quem im-
penderat in reducendam pertinacissimam gentem,
quæ jam duabus vicibus desciverat, ut colligit ex Al-
berto Crantzio Elias Reusnerus Isagog. ad A. 1124.
Quo factum est, ut Otto Pomeranorum apostolus di-
ceretur, quod evincere est ex Prasulum Bambergen-
sium, qui hoc titulo illum augent, epistola, anno, ut
pro vero accipimus, 1121. post Christum natum scripta.
Boleslaus Dux Polonorum aliis literis, quæ apud Cra-
merum l. 1. cap. 13. extant, crudam Pomeranorum
barbariem perstringit: & diu ante eum Helmoldus
ingenitam genti crudelitatem, ac saturari nesciam
exaggerat, l. 1. cap. 52. illo ipso etiam Thracas, de qui-
bus

bus prodidit Florus l. 3. cap. 4. Germanosque veteres,
ut ex Tacito constat, imitatum, quod humanis hostiis
litaret, velut est apud Helmold. d. l.

(e) Cur ita sentiam, causa est, quod Hel-
moldus referat, argumentum victoria fuisse, si, dum
rem divinam facerent, sacrificia addidissent honori
Radegasti, 1. cap. 23. Crantzius Vand. l. 4. cap. penult.
Unde minimè dubium est, huic supplicasse, quum vi-
ctorias peterent, siquidem eidem litarent, si victorias
obtinuissent. Consentit Ditmarus Episcopus, qui Re-
thram, quam ipse Riedegastum vocat, à bellaturis
salutatam, & à prosperè reversis præmiis honoratam
confirmat, l. 6. p. 136. Quod quoniam ad Radegastiani i-
doli, quod illic positum erat, cultum pertineat, non est
temerè ambigendum. Neque saltem Obotritorum,
sed etiam Riadurorum (Redariorum) hoc sacrum fu-
isse, nullo negotio elicias ex Helmoldo l. 1. cap. 52. &
lib. eod. cap. 2. c. 21. c. 23. Redarii enim procul dubio ac-
censentur Pomeranis, & Rethre velut horum metro-
polis memoratur. Imago atque effigies Radegasti,
qualem exhibuit doctissimus popularis meus H. Ban-
gertus, vid. inter annotat. ad Helmold. l. 1. cap. 52.
Conf. Cramer. l. 1. cap. 32. Jo. Georg. Schoch in
summar. Chron. Lipsiens. p. 44. Paulus Friede-
born à profano hoc impioque cultu derivat Wendo-
Pomeranicæ gentis clades atque excidia, Actor. Ste-
tinens. p. 7.

(f) Eò

(f) Eò legi potest, qui hujus sententiæ auctor est Helmoldus l. 1. cap. 52. collat. cum lib. 2. cap. 12. cujus mentem rectè assequitur, licet verba paulò aliter quandoq; referat Cramerus l. 1. H. E. cap. 41. addatur Jo. Micrælius Chro. Pomer. l. 2. p. 166. Quod Suantevithi (al. Zuantevithi:) vocabulum documento est, quantum valeat superstitiosa æmulatio, cujus specimen est apud Rugos, qui obliterato, quem Monachi Corbejenses induxerant, divini cultu, Viti, cujus tanquã Corbejæ Patroni extare hic memoria debuit, producebant nomen, & sequendo literarum vestigia, materiam sumebant augenda superstitioni, ut post Helmoldum longè exposuerunt novitii iique domesticæ rerum Pomeranicar. Scriptores.

(g) A Rugis, opinor, traditus quasi per manus error est: interim de confictis his Numinibus agit in compendio Hist. Eccles. Pom. l. 1. c. 32.

4. Sed quia cœpi commemorare, unde antiqua gentis religio illustratur, opportunum existimo, reddere ex publicis commentariis, quid sit, quòd tam serò ipsa mansvefacta fuerit, & perducta ad Christianorum partes, curque ex tam magno temporis intervallo post Saxones pervenerit ad societatem melioris cultus; non modò quòd hæc quæstio dudum edita est in vulgus, sed etiam, quia multa hinc pendent, quæ alibi consultò, hic non nisi negligenter prætermittam.

C

§. Prin-

5. Principiò arguam obstinationem, quã diu stetit superstitio hujus populi, & eò majora incrementa cepit, quòd Christiani, qui arma huc ferebant, non perinde in religionis propagandæ, quàm prædæ agendæ spem erecti, (h) multa avarè insolenterque facerent, jactato quidem jure in speciem causæ, sed opere ita dissimili contrarioque verbis exemplo, ut grassarentur licentiùs subinde, & turpiùs expilarent. Illud verò gravissimum inter has querelas erat, quòd, quum tam immodica tributa (i) imponerent nostri, non videri possent consulere pietati, qui aliorum damna in suas utilitates verterent, quiqve hoc animo essent, ut saltem ditarentur ex incommodis suis. Præterea mores furantium (k) odio erant, & quia ignoti inter ipsos, invidiam nomini Christiano maximam excitabant; his malis accedebat, quòd tot diffidiis consumerent seipsos, nec magis rempublicam, quàm eos, inter quos in una republica omnis divini humanique juris communicatio erat, perderent, ac certè in præcipitem casum darent. Quo rerum statu hæc mens Pomeranis erat, discedendum ab horum societate esse, qui talia admitterent, quorum auctores neque ferrent inter suos, & multis modis averfarentur.

(h) *Ita cum pecuniæ, quàm Pomeranorum Christo initiandorũ studiosiores essent Christiani, valde stiterunt*

runt cursū cœlestis verbi, ac non modò de sua laude detraxerunt, sed etiam, quæ apud barbaros moribus lenitate mixtis efficere poterant, neglexerunt. Helmoldus accusat finitimos Saxones, ut quibus belli laborisquæ auctoramentum avaritia fuerit, l. 1. cap. 18. & 21. Nec tamen diffitendum est, belli more hæc talia facta excusari, tantò magis, quòd Pomeranorum sævitia iram Saxonibus excitasset, quod de Rugis annotavit Krantzius Vandal. lib. 3. cap. 23. 24. quanquam non ignoro, eos immodicis exactionibus irritatos arripuisse sæviendi patrandaquæ necis occasionem, ut ibidem est cap. 23.

(i) Adhuc sui similis est Helmoldus, qui affirmat, nequæ Dei honori, nequæ lucrifaciendis Deo barbaris studuisse. Semper, inquit, proniores sunt tributis augmentandis, quàm animabus Domino conquirendis. l. 1. cap. 21. Quæ Helmoldo, ut gnarus hic omnium & perinde fidelis scriptor fuit, non invidia expresit, sed conscientia facti alieni. Interim conf. Krantzius Vand. l. 3. cap. 18. & l. 4. cap. 24.

(k) Cramerus l. 1. H. E. cap. 10. nil perinde ac furtū detestatos scribit, & quod mireris, nec arcas, nequæ armaria clausa habuisse, tum verò defugisse Christianorum societatem, quòd apud eos omnia ob signata occlusaque essent metu furum, quos ibi esse acceperant. conf. IV. id. eod. cap. 22. & Zeillerus in duc. Pomerens. p. 580: qui quidem ex eo allegat in banc rem

caput nonum, quum decimum allegari oportuit.
Quod saltem indicio sit, Pomeranos suapte indole
petiisse honesta, & ingenio magis, quam institutione
cultos abstinuisse furtis, prodito à veteribus Scythis e-
xemplo, qui neque alienum concupiscebant, neque
furabantur, Justinus II. 2. 5. 6. 7. contra quam de Hol-
satis testatur Helmoldus l. 1. cap. 47. artem furandi
illic ostentationem fuisse. Nec multum abfuerunt
veteres Dani Norvegiqve, apud quos piraticam
honori fuisse, alibi comprobavimus.

(1) Neque hoc fingitur, sed iterum animad-
vertitur, asseverante Helmoldo, Henricos bellis di-
stractos, non potuisse intendere animos in tam salutari
re atque ad aeterna profuturum opus. Quum enim
de Slavis tradit, horum conversionem, inquit, Hen-
riciani Cæsares non modicè retardarunt, domesti-
cis videlicet prægravati: l. 1. cap. 40. Quod quin vel
maximè pertineat ad Pomeranos, nulli dubitamus,
tùm propter ea, quæ mox de Pomeranis subjicit Hel-
moldus, tum ob historia Henriciana contextum, tum
ob epistolam sacerdotum Bambergensium, qui Ottonis
Episcopi ex Pomerania reditum instantissimè flagita-
bant, propterea quòd Henricus V. latè vastaret a-
grum Bambergensem, tum quòd Conrado III. regi Ro-
manorum (vulgus imperatorem vocat contra indo-
lem veteris styli Teutonici, in quantum pragmatici)
curati hujus sacri negotii laus tribuatur, Ubb. Emm.

rer.

rer. Frisicar. bist. ad A. 1147. quanquam iste Vandalos pro Venedis haud scite habet. Verum mitius pronuntiandum est de Henricis, ut jam ante nos Monachus Italus Onuphrius Panvinius, quippe qui odii Pontificum disfidisque Ordinum impediti, suscipere hoc propaganda religionis munus nequiverunt. In qua parte & laudamus candorem Helmoldi, cum domesticis praegravatos scribit, & simul notamus quaecumque studii Pontificii auctoramentum, quum 1. Casares, 2. Henricianos appellat: altero enim ex obliquo saltem juri imperatorio detrabere videtur, altero innuere haeresin, si intelligat Henricianos notione Ecclesiastica, qua nomen ferunt ab Henrico IV. Imperatore, & postulantur criminis, quod dicitur Simonia, quanquam revera tantum convellebant injustum Pontificis dominatum: JH. Hottingerus Hist. Sacr. N. T. secul. XII. p. 300. Diversi enim ab his sunt, qui appellati sunt ab Henrico Tholosano, de quibus videatur Jo. Gualterius Elench. haeres. p. 538. Jo. Micraeus Syntagm. bist Eccles. p. 765.

6 Sed quamvis haec & talia Pomeranorum animos exacerbassent valde, jamque alienassent* prope à Christianis, quò & fugerent horum societatem, & insectarentur mores, tamen effecit cura Polonorum regis Boleslai Crivousti, (m) atque industria Ottonis Episcopi Bambergensis, ut absisterent contumacibus inceptis, missumque facerent

C 3

bar-

barbarum ritum, ac Dei beneficio imbuerentur
sanctioribus doctrinis.

* *Etiam paupertas Christianorum sacerdotum
invisa, contra pompæ splendorisq; admiratio fuit, Cra-
merus H. Eccl. l. c. 11. § 16. collat. Quod alii insolentia
testimonium putant, alii cognoscendi, quòd commer-
cia atq; negotiationes in primis ibi valuissent. Helmold.
l. 1. cap. 2.*

(m) *Gabriel Bucelinus monachus Weingarten-
sis, idemque rerum Welficarum, quarum prima ini-
tia scitè recensuit Jo. Baptista Pigna, Alfonsi II. Ferr-
ria Ducis Cancellarius, peritissimus, nucl. part.
2. in chronolog. descript. rer. German. ad 1124. Hen-
rico Welfo, cui Nigri cognomen fuit, juxtimque Ot-
toni Episcopo attribuit laudem collocatæ operæ in per-
ducendis ad sacra nostra Pomeranis: Polonici verò
pariter § Pomeranici scriptores cum Ottone Bolesla-
um nominant. Wartislauus tamen ante adventum
Ottonis Ep. in Germania Christo nomen dedit, Cra-
merus l. 1. cap. 12. Pertinetq; huc expeditio sub tessera
crucis, quæ non modò contra Saracenos, sed etiam
contra Pomeranos atq; Mecklenburgicos suscepta est,
ut post Slavicar. rerum scriptores annotat Micrælius
l. 2. de vet. Pomer. Wend. p. 245. Sed optarem ego hic
antiquos testes scriptoresque superesse, qui plenè
juxta § fideliter hæc acta omnia, in quantum huc
pertinent, consignavissent: sed quæ gravis Hermannii
Conringii querela est, not. ad Lampad. p. 189. desti-
tuunt*

tuant Pomeranos domestici rerum veterum scriptores, & pauca sunt, quæ ex Saxonis Polonicisque scriptoribus de iis colliguntur. Confer. Crantzius in Vand. l. 8. cap. 26. Nec verbum est, quod reperias de Pomeranicis Ecclesiis apud Adrianum Regenvolscium, quum longo volumine tradit origines successionesque Ecclesiarum Slavonicarum; nam & illæ ad hæc pertinent, & adeò præmittendæ non erant, si permisisset institutum auctoris.

(n) Vid. post Urspergensem, Abbatem Stadensem, Alb. Crantzius, Jo. Duglossum, Salomon Neugebauer histor. rer. Polon. in Boleslao III. sive Crivousto, Abraham Bucholcer. Ind. Chronol. ad A. 1124. Daniel Cramerus H. E. l. 1. cap. 13. Quamquam verò Pomerani obfirmatis planè animis sub initium essent, victa tamen prius ipsorum pertinacia est, quàm Prussorum Livonorumque. De illis vid. Micræl. Chron. l. 2. p. 241. seq. De his Crantzius in Vandal. l. 6. cap. 10. David Chytræus in Livon. p. 17: illud verò in extremo hujus commentationis ab ævo mythico repeto, atq; ex hoc opinor transisse ad Slavos, sive ut Johannes Beka, primus ex Christianis rerum Batavarum scriptor vocat, Viltos, unde ortum Pomeranis vendicamus, quòd duos Deos, alterum bonum, alterum malum, qui Zeerneboch nuncupatus est, crederent, Helmold. l. 1. cap. 52: simili prorsus errore, quo Manes Persa multos infecit, de quo vid. Eusebius, Epiphanius, Augustinus, postquam Manichæa secta nuncium misit:

*fit: ut iure eum Leo M. Magistrum omnis detestanda
perversitatis appellaverit.*

7. Postquam recensui, quæ ad sacra perti-
nent, eadem fide referam, quicquid de veteri
Pomeraniæ statu accepi, quamvis primordia, ut
reliqvarum ferè gentium, obscura sint, & paucis,
neq; certis semper monumentis tradita: si tamen
ultimas origines respicio, ac vetustissimos hujus
terræ habitatores, Gothorum Vandalorumq; ge-
nus fuisse affirmabo: (o) simulac verò hos incessit
migrandi cupido, ut aris focusq; patriis relictis,
discederent aliò, ac peterent Romanorum ditiones,
Slavi, (p) quibus ex Sarmatia facilis aditus erat, no-
vam indolem moresq; in hanc regionem attule-
runt, Slavicamq; linguam in posteros transmise-
runt (q) ad quos profecti Saxones, hospitioq; usi,
consuetudine sua paulatim emolliverunt, & lingua
tandem ac legibus suis imbuerunt, & quod Frideri-
ci Ænobarbi ævo publicis rebus conducebat, Bo-
gislaus, amicitia, fide atq; officio parendi se con-
jungerent cum Germanis, (r) ultroq; jam iis acce-
derent, quorum odio antea flagraverant. (s) Ita in
ditionem imperii volentes redacti, nec vi ulla, neq;
armis compulsi, obsequium erga imperatores con-
stans servârunt, & pro lingua Wendica Germanicam
receperunt.

(o) *De Gothis, Vandalis, & utrorumq; accolis
Suevis, quatenus migratio illustravit, in compendio
pro-*

prodidit Isidorus Hispalensis, fermè princeps inter se-
culi VII. scriptores. Mibi hoc loco satis sit attingere,
qui approbare volunt, migrasse quidem illos populos,
& adisse alienas terras, sed mansisse tamen Aborigi-
num reliquias aliquot, et à stirpe veteri servatas du-
ravisse. Quod usq; adeò confirmat Jo. Micralius, ut
credat, horum vestigia, & unà Germanici sanguinis
extitisse nuper in Pomerania Ducibus, quod tamen
mibi valde dubium, quinimò falsum videtur; neq;
etiam, quod subveretur Micralius, obstat dignitati
veterum Principum, descendere ex VVendis: neq;
scio, unde probari contrarium possit, nec assequor,
cur hodie pragmatico stylo reges Septentrionis Mar-
chionesq; Brandenburgici titulum à Vandalis sum-
ptum gerant, què tamen à Venedis, sive Wendis rece-
perunt, quemq; à XII. inde seculo sortiti Dani, postq; bos
à sec. XIV. Brandenburgici, ad hac usq; tempora reti-
nuerunt. Conf. Helmoldus, Crantzius Vandal. l. 3. c. 30.
& l. 6. c. 24. Jo. Is. Pontanus l. 5. rer. Dan. Jo. Micralius
l. 2. Chron. Pomer. Conring. de finib. Imp. c. 16. Non hic
displicet, quod Goldastus scribit de regn. Bohem. l. 1.
cap. 9. p. 70. primum Lotharium II. inauguravisse,
seu, ut ipse loquitur, infeudasse hoc titulo Dania
Svediaq; reges: praterquã enim quòd legã apud St adẽ-
sẽ ad A.C. 1163. Waldemarum regna Dacia (ita medio
ævo Dania dicebatur, ut rectè observat Jo. Meursius
in notis ad Ælnothum p. 93.) & Svecia ab imperatore,

D

id

id est, Friderico I. suscepisse, observo etiam, Kanutum Danorum regem Slavia, quatenus Obotritos continet, clientelari beneficiarioque jure à Lotbario II. accepisse. V. Helmold. l. 1. c. 49: tum verò Rugiã belli titulo sibi asseruisse: conf. Zeillerus in Pom. p. 600: 601.

(p) Seculo VI. finiente, atque adeo à Fornandis excessu, neque impetu, aut uno statim agmine, sed paulatim subierunt in hæc loca Slavi: Conf. Jo Fidlerus in reb. Muglensib. ex Cyr. Spang: annus vix definiri certò potest, Micr alius l. 2. p. 140. Saltem pro certo habeo, A.C. circiter 550. Slavos Lechos in Poloniam migrasse, ut Herburtum Vapordium, & plures consentientes habeo, A.C. autem 600. quod seculi VI. finientis notam habet, aut forsàn, ut aliis placet, VII. ex his profectos esse, qui hodie Pomerani dicuntur: Wiltzi sanè, qui origines ad Pomeranos referunt, jam tum IX. seculo ab his oris ad Albim egressi, bello Karolingico occupati fuerunt, ut liquet ex Anna l. Fr. & Conrad. Ursperg. ad A. 789.

(q) Lingua Slavica in Pomerania usum terminavit annus 1404: Jo. Isacius Pontanus, & ex eo Zeillerus descript: Pomer. p. 600. postquam enim à seculo VI. desierat lingua Gotthica sensim, & successerat Wendica in locum, longo tempore hæc valuit, Pomeranosque barbaris propius junxit, donec sumpto ab advenis Saxonibus exemplo, insignis lingua morumque commutatio fieret, ac seculo XII. parvi fieret, XV. autem prorsus aboleretur. Id verò hic, ut alibi, dolendum est, quod nil descriptum à veteribus Wendis vel ad
qualis

qualiscunq; rei memoriam supersit. Innuit tamen Mi-
sraelius l. 3. p. 304. Pomeranos, ex quo in consortium
Germanici juris assumpti fuerunt, abrogasse Wendi-
cam linguam. Utrum decreto publico? Nullum tale
factum promulgatumq; est. Quinimò ipse Carolus IV.
Slavonicam linguam publicâ sanctione approbat, &
eo loco habet, ut præcipiat Septemvirorum filiis edi-
scendam. Quo non Bohemiam modò, licet præcipuè
hanc, sed etiam alias imperii ditiones, ut Carinthiam
Carniolam, Moraviam, Lusatiam, & ut tunc adhuc
aliquatenus saltem erat, Pomeraniam respicere mihi
videtur. Hier. Megiser. Chr. Carinth. l. 6. cap. 47. Edit.
Lipsiens. Friedeborn. Chr. l. 1. p. 7. An ergò cessavit
tractu quodam temporis, & lentè ac contraria culti-
oris linguæ consuetudine, atq; saltem non-usu avitæ
illius & allatæ per Wendos? Nolim temere repugnare,
nec diffiteri tamen, linguam Wenticam non esse ho-
dieq; tãta in republica Germanica dignitatis, aut ne-
cessitatis, quanta olim fuit, neq; amplius teneri Electo-
res ad notitiam hujus linguæ comparandam, neq; ea
expediri ulla imperii negotia, aut publica confici in-
strumenta, Limnæus ad AB. cap. 30. §. 1. Obs. 35. quãquã
in regno Bohemia, quod Austriis hereditarium cesit,
adhuc ejus pragmaticus publicusq; usus sit, ac ipse
viderim Pragæ tabulas cum Germanicâ, tum Slavo-
nicâ linguâ regis Bohemia nomine editas.

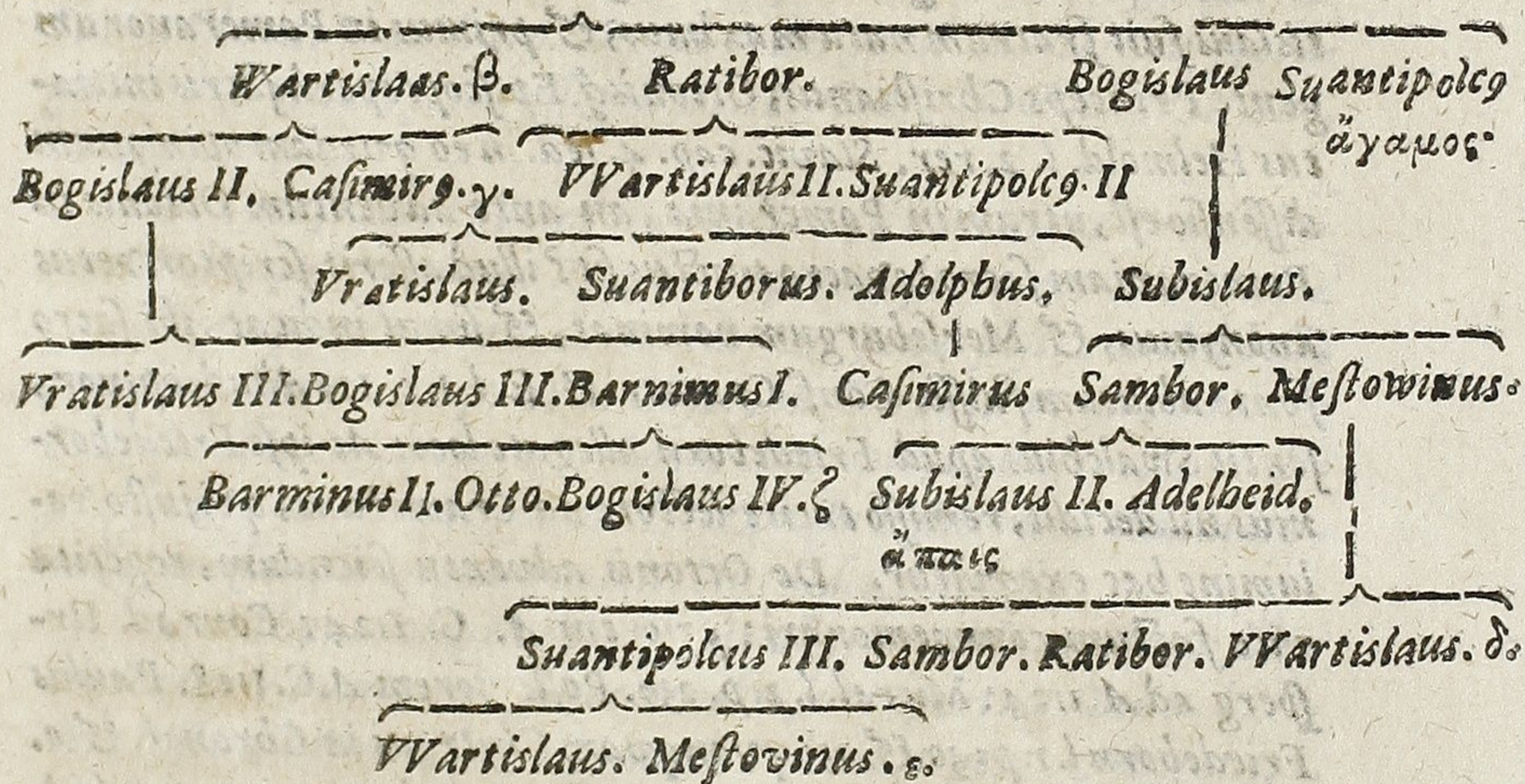
(r) Frisingensis Præsul, qui sec. XII. floruit,
cujusq; fides insignis est, tradit, Lotharium II. Pome-
raniam Rugiamq; beneficiariâ civilisq; imperii lege

sibi obligasse: Chron. l. 7. cap. 19: sed ea non tam Pomeranorum proceres, ut manifestum est, quam Polonia Ducem Boleslaum III. respiciunt, in cuius potestatem Pomerania aliquando titulo belli venerat, Neugebauer l. 3. p. 90: conferendū cum Cyr. Spangenberg. in Qverfurt. Chron. p. 207. cui Suantiborus Pomeraniae regulus ob tadium captivitatis finiendū paulo ante obsequium, sed non servatum promiserat, Cramerus H. E. l. 1. c. 9. Itaq; demū ad historiam Æno-barbicae pertinet vera ac solennis inauguratio beneficiaria Pomeraniae Principum, quam describit Albertus Crantzius Vandal. l. 6. c. 14. his verbis. Igitur venientes in castra Cæsaris Principes Pomeranorum ducali nomine, traditis aqvilis cum bannerio insigniuntur, factaq; de homagio fide, in propria revertuntur. Rectè omnia habent, nisi quod ea, quæ de traditis aqvilis prodit, crucem historicis figant: nam prorsus ineptiat, qui putet, aqvilas honori insignium gentilitiorum principib; Casimiro & Bogislao datas fuisse. Nam neq; vestigium huius rei usquam extat, neq; occurrit ullum fide dignum monumentum, nec recordor ullum præteriti temporis spatium, quo Pomerania Principes in insignibus usurpaverint aqvilam. Eò conf. Jo. Micral. & Paul. Friedeb. l. 1. p. 36. Ut Chronica, quæ contrarium meminerunt, aut recentiora sint nimis, aut hoc ipso evidens indicium falsitatis præferant. Ritus ergo saltem signat beneficiariae

ciarie inaugurationis, non concessionem hereditarii
 insignis, quod gryphi volantis imagine expressum est,
 cujus originem Gotbis qui acceptam ferunt, conjectu-
 ris indulgent, nec certiora proferunt, qui nescio quo
 autore à dynastis Gryphis, quos ex equestri ordine
 Sarmatarum adferunt, nimis curiosè repetunt. Neq;
 hoc pertinet Grypo ille, de quo Bongarsius ad Justinum
 commentatur XXXIX. 19. Verum enim verò bis omnib;

mis, subjiciemus tabulam, quæ Casimiri &
 Bogislai genus exhibetur.

Suantiborus. a.

a Swantibori majores, cujusmodi præbet historia fabulosa,
 hic non adducimus: laudamus tamen monumenta Olivoensia,
 ubi olim Principum Pomerania tumuli fuerunt. Micrel. l. 2. p.
 217. Atq; ille ipse est, qui aliis dicitur Swantiborus Magnus:
 Samuel Suvallchius in orat. ad Philippum II. Pomerania Ducem,
 apud. Paul. Friedeborn, 3. p. 65. Idemq; plena potestate integrans

Pomeraniam adeptus est, nulli ullâ parendi lege aut clientis fide obnoxius, Cramerus l. 1. c. 9: indicio successionis, ac jam paulo ante stabiliti hereditarii juris; sed quum hoc non contentus, moliri vellet immanem dominatum, ac libertati superiori adversum, Vendos in se concitavit, ac usq; adeo hoc odium auxit, ut carceri includeretur, unde liberatus est à Boleslao III. Neugebauer l. 3. p. 79. Micral. l. 2. p. 220, 221. De filia ejus Slavina, quam Critoni nuptum dedit, nil addimus, cum non faciat ad exprimendas, quas hoc loco intendimus, successionis vices, & conversionem familiarum: perinde ut consultò omittimus Mestewini tres filias sub lit. d. Conf. Micral. Cbr. p. 270.

β. Hi fratres dividerunt Pomeraniam; ceterior VVartislao & Ratiborio obtigit, ulterior Bogislao & Suantipolco: VVartislao fuit fratrum natu maximus, & primus in Pomeranorum gente Princeps Christianus, Ottonisq; Episcopi operâ sacris initiatus Helmold. l. 2. rer. Slavic. cap. 4. sed in eo quaedam opinionum dissensio est, utrum in Pomerania, an ante adventum Ottonis in Pomeraniam sacro lavacro tinctus sit? illud asserit scriptor vetus anonymus, & Merseburgum nominat, & simul indicat, ibi sacro fonte ablutum fuisse. Conf. Cramer. H. E. l. 1. c. 12. Aliud, opinor, sentit Swalchius apud Friedeborn allegato loco: At ipse Friedebornius nil decidit, remisso tacitè lectore ad Cramerum, qui iusto volumine hac exequitur. De Ottonis adventu sciendum, repetita vice factum commemorari: priorem A. C. 1124: Conrad. Ursperg ad A. 1124: Micral. l. 2. p. 230. Posteriores A. C. 1128. Paulus Friedeborn l. 1. p. 30. & 33: quanquam Chytraus in Chronol. & o. Cluver. epit. histor. in Henrico V. illius epocham ponant ad A. 1122: ab utrisq; discedit Alb. Abb. Stadensis, & constituit in A. 1118. Non inutile hic fuerit, contendere cum his rationibus epistolam Bambergensium sacerdotum ob Henrici V. excursions in agrum Bambergensem, ut nostra sententia est, scriptam anno 1125. qui Ottoni Ep. ad priorem reditum, Henrico V. demùm ad mortem fatalis fuit: sed id calculo Stadensis non respondet, neq; id mora-

moramur, siquidem hic obiter, Urspergensis autem cum majori
cura, atq; ex professo hac literis mandavit. Ut commodum festi-
nantis preli mendu occurrat §. superior. 3. sub lit. d. ubi pro 1121. expri-
me debuit A. 1125. interim redarguendus hic error est Cyr. Spangen-
bergii in Chron. Qverfurt. p. 224. qui Lothario II. tribuit, quod
Pomerani receperint Christianam fidem. Et si enim Lotharius ad-
huc imperante Henrico V. accepit Saxonie ducatum Helmold.
l. 1. c. 35. Tamen id neq; Lothario, neq; Saxonibus ascribitur. Adam
Bremens. l. 3. cap. 25. collat. cum Helmold. l. 1. c. 18.

γ Annus, quo recepti in imperii senatum sunt, memoratur
1181. Frideborn. l. 3. p. 35. qui tamen p. 9. a seipso dissentit: conf. Jo.
Cluverus ad A. 1181. Spenerus in Sylloge p. 237. At vero Aubertus
Miraus l. 1. c. 39. de duc. Pomeran. refert annum 1182. Jo. Micra-
lius in Chron. Pom. l. 2. p. 261. ad eam ponit A. 1181: in Synta-
gmate hist. mund. p. 111. assumit A. 1182. Conf. Jo. Gualter. in Duc.
Pom. p. 1064.

δ Tres fratres, Sambor, Ratibor, VVartislaus Crucifero-
rum Ordini, qui nuper in Prussia cæperat, portiones Pomerania
quæ ad ipsos pervenerant, dono dederunt, unde postea multa bella
orta sunt, Micral. l. 2. p. 284. Cbytr. in Chronol. p. 500. Fratres
Cruciferos vocat, quia in Ordinem adscripti, Cruciferos haredes
scripserunt. At Svantipolcus III. excusso Polonorum dominatu,
nullo jure fiduciario teneri voluit: Micral. l. 2. p. 271. seq.

ε Ad hunc integra Pomerania ulterior rediit, quod ex hinc
ad citerioris Pomerania duces devolvi jure oportuit: Sedis hære-
dem instituit Premislaum, primum Polonia regem, Micral. l. 1.
all. p. 288. Paulus Friedeborn. l. 1. p. 9. causam adfert, & odium
abrogati moris VVendici in Pomerania citeriori eò induxisse Me-
storinum, confirmat.

ζ Ab Ottone & Bogislao nata propagines sunt Stetinensis
& VVolgastensis. In reliqua genealogia parte pertexenda post Dav.
Cbytraum, Dan. Cramerus, Fridebornius & Micralius obvii sunt:
præter hos novitii pleriq; aut perperam mutant quedam, aut
confur-

confundunt. Tum verò ad fabulas accedunt, qui ante Svantiborum continuam Pomerania Principum seriem tradunt: inter quos ipse Micrahus syntagm. hist. mund. l. 3. sec. 12. Geneal. ad p. III.

(s) Vix obscurum esse potest, Saxones, qui huc commeaverant, cum agrorum culturam instauravisse apud Pomeranos, tum afflictam propè nutantemq; ob tot bella rempublicam opere consilioq; juvisse. Sed propterea non dicendum est cum Bil. Pirckheimero, patricio Norico, & Maximiliani I. consiliario, Pomeraniam antiquorum Ducum, præcipuè Lowenburgicorum ditionem fuisse. Vid. ejus opera histor. à Melch. Goldasto edita p. 101. Non enim qui vectigales facti sunt, protinus subditi censeri debent. Vid. Helmold. l. 1. cap. 36. ubi testatur, Pomeranos cum reliquis Slavis Henrico Saxonie Duci sub tributo serviisse, non autem memorat in ditionem redactos, si vel maxime alii Slavorum, in primis Obotriti & Vagrii redacti fuerant. Tametsi enim reperiantur, qui asserant, Principes Pomeraniae ex antiqua Gothorum Vandalorumq;, atq; Germanorum adeò stirpe ortos, tamen nemo hætenus fuit, qui diceret, ex Saxonibus prognatos esse Svantiboridas, in quorum ditione Pomerania quingentis ferè abhinc annis fuit, nullo reliquo, quod quidem sciam, Lowenburgici juris vestigio. Ne dicam, recentiore esse Ducum Lowenburgicorum titulum, quàm ut veteres Svantiboridarum origines attingat. Dabo aliqvi, hodiernos Pomeraniae cives Saxonum saltem majori parte posteros esse, Duces tamen Pomeranorum semper excipiam. Tantùm de Saxonibus addo, eorum adventum vel obscuriorem, atq; legibus Wendicis adstrictum, vel solenniorem, & magis liberum honorificumq; fuisse: de illo vid. Adam. Brem. l. 2. c. 12. & ex eo Helmold. l. 1. c. 2: de hoc Cramerus l. 2. c. 2. Micrahus l. 3. p. 308. seq. Atq; hoc indaxit Helmoldum, ut scriberet l. 2. cap. 14. Slavorum regionem dante Deo, totam redactam esse velut in unam Saxonum coloniam.

8. Sed quàm comiter eos habit Fridericus I. tam multa indignè successores passi sunt sub Ludovico

vico Bavaro, qui Uckermarchiam (t.), quæ anti-
quo jure ad Pomeranos pertinuit, ex formula re-
pètebat imperio & sibi, ac filio Ludovico (u), pau-
lò ante septemviratus Brandenburgici dignitate
aucto possidendam dabat, quò majores potentia
vires adderet, conqverente interim Ottone I. Stet-
tinenſe, & poſcente reſtitui in ditionem, quæ mor-
te Waldemari II. Brandenburgici (x.) rediſſe
censebatur ad primos auctores, ſiquidem Otto I.
eo loco atq; dignitate erat, ut Uckermarchiam,
tanquam a vitam Ducatus Pomeranici partem, vin-
dicare poſſet, & eo inſuper animo, ut reipſa vellet.
Sed nullæ preces atq; obteſtationes valuerunt, nec
modò Uckermarchia, ſed etiam principalis digni-
tas, quæ ab ævo Friderici Ænobarbi ad illud uſq;
tempus ſanctiſſimè ſervata fuerat, in discrimine
verſabatur, quòd Ludovicus Bavarus præter me-
ritum judicaſſet, Ottonem I. Stettinenſem, non ut
antea imperio, ſed Ludovico ſeptemviro Bran-
denburgico beneficiaria lege obligatum eſſe. Hæc
& talia cum Ottonem valde pungerent, cepit con-
ſilium deſenſionis, & decrevit bellum tuendi juris
honorisq; cauſa, cujus curam cum ipſe per ingra-
veſcens ſenium non poſſet, filio Barnimo III. com-
miſit. (y) Ita q; hic juffu & voluntate patris, collatis
ſignis cum Ludovico Marchione congreſſus, di-
verſis prælis victor, Uckermarchiam tandè recupe-

E

ravit,

& pactione, quam Ludovicus Bavarus Cæsar sua auctoritate ratam perpetuamq; fecit, publicè atq; edito posteris justitiæ exemplo confirmavit. (2)

(1) Nomen Ukermarchiæ, quod arcesso ab Ucris, sive Uncris, quorum jam tum Sec. X. meminit Regino ad A. 934: tertio decimo seculo invaluit, postquam Barnimus I. A. c. CC XLIII. titulo dotis Jobanni Ascanio Marchioni hanc ditionis suæ partem contulit, ac jurisdictioni Pomeranica exemptam Marchiæ Brandenburgica adjunxit. Micæ. l. 3. Chron. p. 323. Paul. Friedeb. l. 1. p. 51. Zeiller. ducat. Pomerens. descript. p. 562. Si verò adjectione Ukeræ (unde alioqui Ukaria dicitur, itemq; Marchionatus Uckeranus) sumatur, multò antiquius est, & revocatur à Crantzio ad ævum Henrici Aucupis, l. 3. Vandal. c. 16. Non quòd nesciam Marchiæ, sive Marchæ (utrumq; enim, imò & Marcæ, scribitur) vocabulum jam diu ante, & quidem temporibus Karolingorum, innotuisse, V. A. Fr. ad A. 788. in primis scriptor vitæ Lud. pii p. 341. Regino ad A. 952: sed quia eius non prius meminerunt Saxonici scriptores, ut innuit dicto capite Crantzius, neq; prius meminisse potuerunt, siquidem præfecturas limitum, sive ut formam styli Teutonici servemus, Marchias regni Germanici, in quantum adhuc meros magistratus, & curationem provinciarum sine hereditario regaliq; jure denotabant, sec. X. instituit Henricus Auceps Germania rex, qua
po-

postea erectæ altiùs sunt, atq; aucta territorii jure.
Interim eò legi possunt Matth. Dresser. in Henrico Auc.
Georg. Sabin. de March. Brand. Ubb. Emmius rer.
Fris. l. 6. p. 85. quanquam Marchia Brandenburgica
respectu ab his dissentit VVolfgang. Justus. Et for-
san quis ex Ditmaro Merseburgense colligat, nondum
etate Ottonis III. imp. hereditarias fuisse: tamen si
enim jam diu ante, ut ex Luitprando, Sigeberto acta-
bulis publicis constat, Ducatus Comitatusq; hac lege
censebantur; tamen ante Ottonum Saxonum tempo-
ra nec suspicio est hereditariarum Marchiarum, neq;
ante tempora Henricorum satis validum argumen-
tum. Ditmarus sanè l. 6. p. 152. Thiedricum nominat,
qui ab imperatore titulo beneficiario Comitatum Pa-
tris sui Dedonis acceperit: Marcam autem Bern-
hardo Comiti concessam ab hoc jure separat, si ea qui-
dem hoc loco explicanda est notione prefectura limitis,
adversus Bojohemos Ungarosq; instituta. Præterea
conjungit Marcam cum iis, quæ non proprio jure, sed
regis nomine possidebat Comes Bernhardus. Signifi-
cantly ait: insuper Marcam, & quicquid Wernizo ex
parte regis tenuit, hoc totum Bernhardo Comiti
concessum est. Quò conferripotest l. 1. p. 9. ubi origi-
nem Marca Misensis describit. Interim Adamus
Bremensis memorat Marchionem Sigafridum, tan-
quam præcipuum inter Comites, & V. ros illustri di-
gnitate ornatos l. 2. H. E. c. 32. Quod saltem indicio fue-
rit,

rit, Marchius seriùs accessisse dignitatem beneficiari-
am, atq; adeò priùs ipsas, quàm ipsarum, ut loquun-
tur, feuda fuisse. Tum verò Marchias extitisse plu-
res, exempli gratia, Austriacam, Saxonicam, Misen-
ensem, & Brandenburgicam, quarum hæc non ut
hodie, ita olim primo statim originis suæ tempore
Brandenburgica dicta est: contra quàm censet P.
Albinus Cbr. Misn. tit. 9. Witticbindus meminit qui-
dem l. 1. annal. Urbis Brennaburg, quæ sequiori tem-
pore Brandenburg, scribi cœpit, Ad. Bremens. l. 2. cap.
8. Helmold. l. 1. cap. 12. unde postea Marchia contra
Henetos nomen tulit, non tamen vel verbum tradit
de Marchia Brandenburgensi, quatenus hoc nomine
nunc appellatur.

(u) Post Ascanios, inter quos Septemviratus
dignitatem, ut diplomata indicant, primus habuit
Johannes I: Bavari, postq; hos Lucelbergenses, postre-
mò Hobenzollerani Marchiam Brandenburgicam
cum annexo Septemviratu adepti sunt. V. T. VII. Hist.
Aug. P. Bertius l. 2. cap. 13: item Chron. Marchica, &
novissima Genealogia hujus familia. Verùm impin-
git Bertius, & ante eum Crantzius l. 3. cap. 15: iste
quum Electores in stirpe Ascanio-Brandenburgica
veteri numerat à Sec. XII. hic quum à X. Seculo inde
deducit, errore hodieq; in vulgus sparso, & cujus vi-
tandiratio constare debuit Christiano Adolpho Thul-
deno part. 3. lib. 9. p. 291.

(x) Jo. Micralius Syntagm. p. 1116. Waldemarum XIV. vocat, quum tamen certum sit, alterum bujus nominis fuisse, & in eo ac fratre Johanne IV. familiam antiquam Ascanio-Brandenburgicam desisse. Vid. Crantzius Vandal. l. 8. cap. 3. & Wolfgang. Justus in descript. March. Jo. Henr. Alstedius Chronolog. geneal. p. 538: 539. Neq; huc pertinet Waldemarus personatus, de quo Vid. Albert. Argentiniens. Chron. p. 146: & iterum Crantzius Vandal. l. 8. cap. 19. Micral. Chr. Pomeran. l. 3. p. 334: 335.

(y) Friedeborn Chron. p. 51. 52. Nempe asserebant Pomerani Ulkermarchiam sibi deberi propter primos acquirentes; Bavarus opponebat neglectam inaugurationis beneficiaria petitionem, & quemadmodum Marchiam Brandenburgicam, licet contra obtestantibus Anhaltinis, ita Ulkermarchiam, Prentzloviam & Pasevvalcum civitates pro amissis habebat, & quibus hoc magis excidissent Pomerani, quod imperator tanquam supremus beneficiarius Dominus sententiam pro Ludovico filio dixisset: sed Pomerani obtendebant, jus à majoribus semel quæsitum nec ab imperatore alienari, aut interverti sibi posse: de neglecta inaugurationis petitione reponebant, nullum contra se allegari dolum posse, qui per continuas imperii turbas, ac bella civilia impediti fuissent petere inaugurationem, quam voluissent, si per ipsos stetisset: praesertim quum eo rerum statu quoq; in dubia

E 3

fuerit

fuert, utrum legitimi imperatoris dignitatem consecutus esset Ludovicus Bavarus: ergo non posse non proficere sibi excusationem, velut tempestivam atq; idoneam tuenda sua causa. Vid. Micrael. Chron. p. 324: seq. At his adeo non dabat locum Ludovicus, ut quoq; judicii executionem armis festinaret: nec cessabant Pomerani contrahere copias, & defendere jus avitum: sed eventus probavit, Bavaros, quam contra Austrios Bohemosq; felices haecenus fuissent, tam nunc infelices esse contra Pomeranos.

(2) Primò pugna Cremmensis, deinde publica transactio, tum sententia in Comitibus A. 1338. pro conservando Pomeranorum jure lata lites has finivit: demùm accessit A. 1355. Caroli IV. confirmatio, qua quicquid unquam ullo pretextu contra Pomerano-Stettinenses duces in hac causa actum decretumve esset, sustulit penitus atq; omni modo abrogavit. Jo. Micrael. l. 3. p. 330: 331. 341. Tantùm de Ludovico IV. addimus, eum contra Pontificem Johannem XXII. egregiè, contra Austrios Bohemosq; illa etate ob augustam dignitatem amulos fortiter stetisse: sed adversus Pomerano - Stettinenses præcipitasse iram, & largitionem in præjudicium factam retractasse postea, atq; pronunciaffe irritã: ut extra hanc causam temere vellicet nostrum Jo. Bapt. Egnatius p. 628. in Lud. Bav. conf. qua disseruimus nuper ad histor. aug. usq; ad Maximil. I.

9. Sed

9. Sed non diuturna horum temporum quies erat, postquam HohenZollerani, qui auspicio Imp. Sigismundi in Marchiam Brandenburgicam sedes transferre cœperunt, Ottonem II. & Casimirum VI. Duces Stettinenses à possessione Ukermarkiæ depellebant: nec multò post commissum prælium, in quo multi Pomeranorum cæsi, reliqui in discrimine fuerant, donec vicini Principes ostenderent pacis componendæ rationes. Cumq; ad tempus conciliati animi essent, ac Pomerani jam in spem venissent servandæ concordiæ & tranquillitatis, Fridericus Septemvir opportunum ratus iterum experiri armis, ac proferre ditionis suæ fines, bellum hæctenus intermissum instaurat, & collectis copiis Angermundam intercipit: mox concurritur in oppido collatis signis, acriusq; (a) quàm unquam antea, dimicatur: sed vincit prælio septemvir, & simul incerta casuum reputans, rationem sequi mavult, quàm fortunam, quæ hæctenus secundas adversasq; res miscebat. Itaque de pace actum, & consilio diligenter habito conventum, ne post hac Pomerani Marchioq; bellum facerent, sed obliviscerentur superiorum injuriarum, ac foedere (b) fidem amicitiamq; devincirent.

(a) *Ex Petro Hastitio Micralius l. 3. p. 356. seq: cum quo conf. Chr. March. in primis Andrea Angeli.*

(b) *Dicitur pactio Templinensis, non quatenus succes-*

successionem, sed pacem concordiamq; mutuam denotat. Cateroquin prima successionis in Pomeraniam, qua ducatu Stettinense describitur, promissio contigit Ludovico Ludovici IV. Cas. filio: altera, id est, Söldinensis, qua Septemviro Friderico II. cessum est directum ducatu Stettinensis dominium, minimè valida fuit, jus suum asserentibus ducibus Wolgastensibus, tanquam proximis agnatis, & post accuratum litis ex jure Langobardico decisa iudicium eo titulo obtinentibus, quo superiores Stettini duces habuerant. Verùm ab obitu Friderici II. iterùm hæc cœpta controversia est, sollicitante Alberto II. Septemviro Fridericum III. imp. de impertiendo sibi dominio beneficiario directo in Ducatum Stettinensem: annuit imperator alienato à Wolgastensibus animo, quod in jus Casareum vocati, se non stitissent. Renitebantur interim Wolgastenses, possessioni juris innixi; Septemviro sufficere debuit, nancisci occasionem sumendi tituli Pomerania Ducis, & una nancisci occasionem futuræ successionis, si quidem Ducatus ille successore vacaret. Tertia demùm valuit, qua appellatur Grimmensis, coaluitq; A. c. 13. 13. XXIX. Zeillerus perperam signat A. c. 13. 13c. XXIX. descript. Pom. p. 592: nisi fortè typographi mendum est. Autor mantissa ad instr. pac. p. 107: pleraq; describit ex Jo. Micræl. Syntagm. histor. Neq; accurati hic sunt Besoldus & Schonbornerus: nec hujus instituti est, evolvere, quid scribat, quidvè sen-

*sentiatur Limnaus. Tantum satis fuerit, (1.) observare
hic primam originem veri ac indubitati & reciproci,
& plenè firmiterq; jure nixi pacti successionis inter Po-
merania Duces, ac Marchiones Septē virosq; Branden-
burgicos: praterea tituli Ducis Pomerania, Ducibus
consentientibus atq; sine contradictione ad Branden-
burgicos delati: Miscel. Chr. l. 3. p. 522. Spectatq; huc
confirmatio Prentzloviensis de A. 1556. (2.) A. 110. 100
XXXVII. mortuo Bogislao XIV. Georgium Wilhel-
mum Septemvirum Brandenburgicum ex pacto
Grimmiense Pomerania possessionem consecutum esse;
(3.) A. 110. 100 XLI. Fridericum Wilhelum Patris in se-
ptemviratu & Pomerania successorem, legatos ad
comitia dimisisse, qui respectu ducatus Pomerania,
Stettinensis & Wolgastensis, ratione quorum A. 1551.
Duces ipsi pacti sunt mutuam successionem, sedendi
suffragandiq; dignitatem habuerunt. 4. A. 110. 100
XLIX. quo Osnabruga pax coivit, valde commutatas
esse rationes El. Brandeburgici, & contra quam pacto
successionis constitutum fuerat, Citeriorem Pome-
raniam, ac urbes quasdam ulterioris Pomerania, satisfac-
tionis belli causa sub ratione atq; titulo domini be-
neficiarii perpetui jussu ac decreto Imperatoris & im-
perii pervenisse ad Svedos, facta quoq; per legem pu-
blicam spe certissima succedendi in ulteriorem Pome-
raniam, si contingat extingui in universum familia
Brandenburgica mares: de Nova Marchia, provin-*

F

cia

cia Stenbergensi, Vierradē & Löckeniz. Vid. acta Svedo-Brandenburgica, imprimis memoriale ablegatorum & responsum Cesareum eò pertinens, de A. 1662: valiturā insuper inauguratione beneficiariā simul cum Brandenburgicis respectu Pomeraniae anterioris accipiendā: ibi. tit. 10. §. titulis: sed praefectura Butovia & Lowenburgum jam veteri nexu beneficiario referuntur ac pertinent ad Poloniae regnum: Conf. Jo. Micral. Chron. l. 3. part. 2. p. 523. Paul. Piascius Chron. gest. per Europ. ad A. 1623: eodemq; jure addicta novissimè sunt Friderico Wilhelmo Electori A. 1657: cujus haeredibus masculis obvenient, quatenus beneficia Prussiae regalis: Vid. transactio Velauiensis A. 1657. 19. Septembr. Nam ratione Prussiae ducalis solutus beneficiaria lege est, irritis prorsus Kalksteinii machinationibus, de quibus prodit Henricus Brewerus l. 3. hist. decennal. p. 254: ineptis etiam cujusdam e societate Jesu rationibus, qui in MSP. descript. regn. Pol. arbitratur, Electorem non tam feudatarii (loquitur autem de Prussia ducali) denominationem delevisse, quam ad tempus suspendisse. (s.) ratione Pomeraniae Reges Svediae jure territorii nomine debitū, ac dignitatem imperii Ordinis ex pacto Osnabrugensi statim A. 1610. 130 XLIX. verè ac re ipsa consecutos, sed sessionis, quae dicitur, atq; suffragii usum seriùs multò, ac demùm in proximis Comitibus Ratisbonensibus obtinuisse, primo inter omnes

Lan-

Lanckio, qui auspiciis sui regis eum rite ac more Teu-
tonico obtinuit.

10. Demum post turbatas saepe afflictasq;
domi res* Pomerani sub Svedica Brandēburgicaq;
tutelâ hodie** refovetur ac crescunt, & nō modò pa-
cis per hos partæ fructum, sed etiam pristinae felici-
tatis exemplum habent.

* De calamitatibus, quas sensit tempore belli tricennalis,
Vid. Jo. Micrahus, Bog. Phil. Kemnitz: conf. Petrus Baptista
Burgus in Mart. Svec. German. Rutgerus Hermannides, Adolf.
Brachel. Jo. Loccenius, Matth. Lungwitz, summatim Theatrum
Europaum. Sed turbatus tunc Germania stat9 erat, nec Pomerano-
rum, sed ex imperio imperii hostium culpâ. Pomeranorum enim
erga suos magistratus obsequium jam à primo seculo in Romano-
rum ore fuit, & studiū pacis ab antiquissimo tempore laudatur. Vid. Jod.
Villicbi9, ad Germaniâ Taciti apud Simon Schard. T. 1. rer.
Germ. p. 66. Causas alioqui facile colligas ex disceptatione Bal-
thasaris Henckeli de bello tam protectitio, quàm vindica-
torio Gustavi Adolphi A. 1631. Stettini ed. & literis publicis fe-
cialibus, ac scripto, cui titulus: arma Svecica: confer. Richard.
Zuccheus de jud. inter gent. p. 453. seq.

** Suut enim tam necessitudine, quàm finium propinquitate
conjuncti Principes, & respectu Pomeraniae eodem jure atq; iisdem le-
gibus imperio Germanico innexi. Præterea hujusmodi concordia com-
munis salutis interest, imprimis Saxoniae limitis, cujus aditum Pomer-
ania munit. Sed quoniam hoc ita sit, tamen nostrâ memoriâ A. 1659.
El. Brandenburgicus traducto in Pomeraniam exercitu, armis con-
tra Svedos contendit, effecitq; ut parum à periculo abesset: perculit ta-
men impetum constantiâ & virtute Stetinum imprimis Vrangeli &
Wurtzii curâ. Vid. Thulden, Hist. Europ. Enn. sec. l. 1. ad A. 1659: usq;
dū remitteretur ira fortissimi Electoris, & paci mansuetudiniq; daretur
locus. illuc spectat instrumentum pacis Olivensis §. 26: quo concordiae
ac tranquillitas reducta, & quicquid bello occupatum erat, eo jure
reperitum est, quo ex pacto Osnabrugensi in fidem potestatemq; Sue-
doru

dorum venerat. Similiter de Rugia, quam Suedis imperium addixit
A. 1648. Inst. pac. Osnabrug. tit. 10, §. primò: cautum est à rege Da-
nia A. 1658. in pace Roetschildensi §. 7: & postquam hac rupta est, ite-
rum A. 1660. pace Septentrional. §. 9. Verùm satis hæc dicta arbitror,
nisi quòd existimem addi aliquid in extremo operis posse de origine ju-
ris, atq; urbium Pomeranicarum. Ac de illo fortè quis eorum sententi-
am probet, qui nullum jus scriptam prius viguisse apud Pomeranos pu-
tant, quàm imperatori & imperio Ro. obtemperarent, aut certè prius-
quam Saxones eò venirent; quanquam hi primo adventus tempore vix
ausi fuerint suadere Pomeranis usum suarum legum, quòd eà conditione
potestatem habitandi sibi datam esse scirent, ut nil dicere liceret pu-
blicè de Christianis sacris: temere nec arbitraris, id pertinuisse etiam ad
leges, quas perinde forsàn; ac Christianum nomen odio habuerant,
nisi moribus Pomeranicis comprobata essent. Eò Vid. Ad. Bremens.
l. 2. c. 12. Helmold. l. 1. c. 2. Porro observandum de Stetino est, jure
Magdeburgico uti incepisse A. 1243. V. Rugerus Hermannides in Po-
meran. citer. p. 511 & ex eo Zeillerus in Pomer. p. 744. Sed quòd urbium
primordia spectat, diu ante fuisse colligas, siquidem commemorat Sec.
XI. Adamus Bremensis Urbem Jumne, commercii Septentrionalium
ditissimam appellans, eod. l. 2. cap. 12. Helmold. eod. l. 1. c. 2. cit. Vin-
netam, alii Julinum vocant: conf. And. Sev. Vellej. ad Ad. Bremens.
l. 2. cap. 18: quanquam fabulam narrant, qui hanc a Julio Cesare
aut adversus hanc conditam tradunt: Cramer. l. 1. cap. 21. Praterquam
enim quòd Julius Cesar nunquam penetravit in Germaniam magnam,
cujus olim regio Pomerania, licet nondum hoc nomine cognita fuit,
aliter scribendum alii hoc nomen dicunt, Wollinumq; efferunt, quòd
vulgò Julinum solent, Mart. Zeiller. descript. Pomer. p. 757: ejus iti-
nerarium Pomeran. ipse Ricciolus non dubitavit laudare, Geograph.
Reformat. l. 1. isagog. p. 26. præter hanc adducitur ab Helmolde Dimi-
ne, quam l. 1. c. 2. civitatem l. eod. c. 65.munitionem, l. 2. c. 18. castrum
vocat. De Stralsundo conf. Krantzius Vandal. l. 7. cap. 5: ac de Stetino
§. Vand. c. 31. quòd non statim cum Sedinis (Sidinis) Ptolomæi capit,
neq; origo ante sec. XII. quærenda, nec DIMIN Helmolde cum SIDIN
confundenda est. Stargardia primùm XIII. seculo circumdata est muro:
spectantq; hæc Gartziium, Greiffenbaga, Prentzlovia, & similes
Pomerania urbes, de quibus Vid. Jo. Micrael. in Cbr. Pom.

Erratum. Ad §. 7. lin. 17. deleatur, Bogislaus: inseranturq;
post verba, publicis rebus conducebat, hæc sequentia: hortatu suo
effecerunt, ut Pomerani, &c.

a lege: 68
p. 18. l.
p. 28. l. 16.
l. 17. lege:
: praterca.
os. p. 52. l.
bebant esse.
sus expun-
l. 21. lege:
218. p. 80.
l. 19. pro
p. 95. l. 14.
ge: prima-
ult: Smg.
100 p. 106.
Wulfius. p.
Strauchius.
p. 120. l. 10.
ge: Wecke-
d, Gruning.
: ייטיק p.
ge: 1409.
p. 203.
ab initio
pro AG.
omas lege:
nult lege:
NCKEN.
& qui-
243. l. 27.
: CUM. p.
255. l. 28.
V. p. 256. l.
ESTE. l. 29.
p. 260.
ale.

AB 155075

R Vb 17

AB 155 075

ULB Halle

3

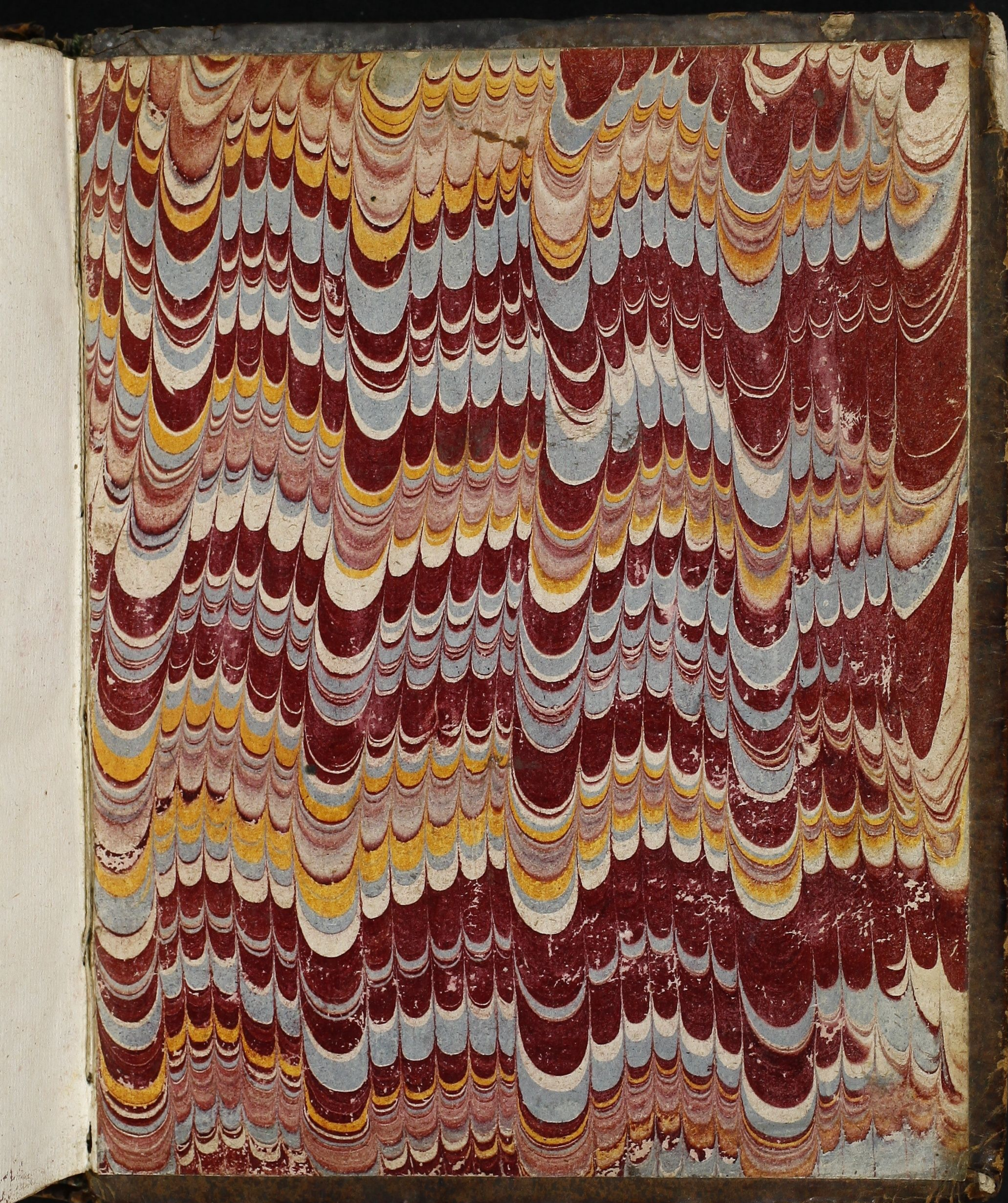
002 422 670

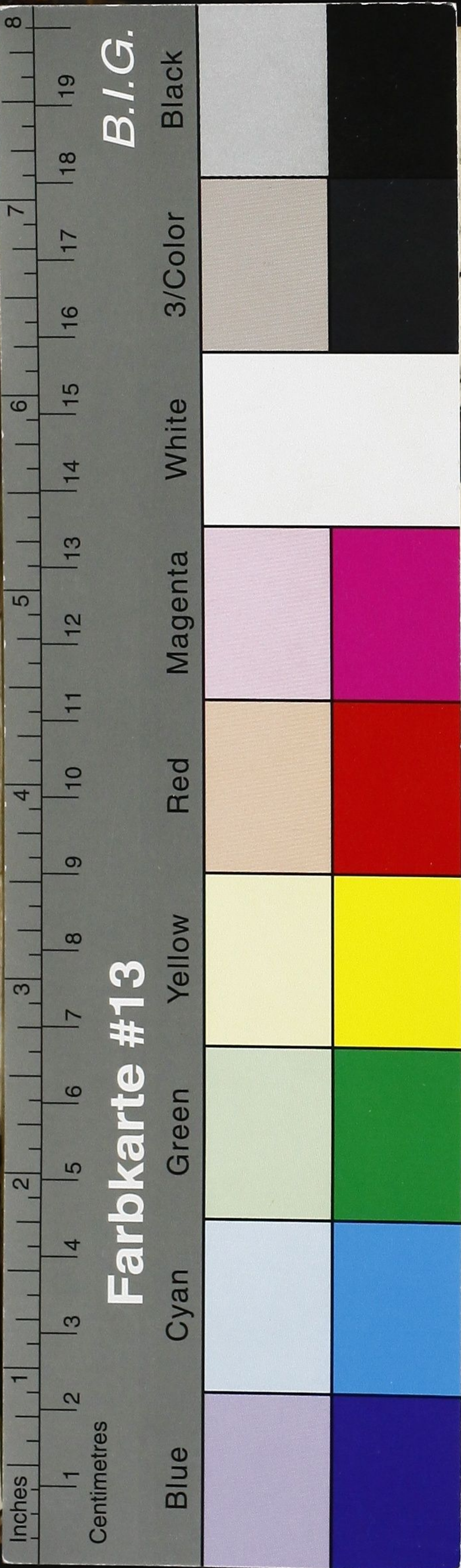

5c

VD 17

B.I.G.

Farbkarte #13

u 11

Q. D. B. V.

GINESES ERANICAS

publicè
edifferent
AD SAMUEL
IRTZFLEISCH.

ET
EL TESMARUS,
rgardia Pomeranus.
Auditorio Majori
diem XXX. Aprilis.

WITTENBERGÆ,
DANIELIS SCHMATZII, Acad. Typogr.
ANNO clc lcc LXXIII.

